

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö

28.3.2017

FI.PLM.2017-1089
638/40.03.00/2016

Sosiaali- ja terveysministeriö

STM:n lausuntopyyntö STM068:00/2015, 31.1.2017

Lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi

Yleistä

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi. Puolustusministeriön lausunnossa keskitytään lausuntopyyntökyselyn kohtaan 22 eli siihen, miten puolustusministeriö arvioi uudistuksen vaikuttavan puolustushallintoon.

Vaikutukset puolustushallintoon

Esitysluonnoksen perusteella valinnanvapauslainsäädännöllä tulisi todennäköisesti olemaan hallinnollisia ja taloudellisia vaikutuksia ainakin

- puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla olevien (asevelvolliset ja vapaaehtoista asepalvelusta suorittavat naiset palvelusaikanaan sekä sotilasvirkaan koulutettavat opiskelijat) terveydenhuoltoon,
- kutsunanalaisille ennen kutsuntoja tehtävien terveystarkastusten (*ennakkoterveystarkastukset*) toteuttamiseen, sekä
- kutsunnoissa tarvittavien lääkärin järjestämiseen.

Nykyisin puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla (laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa, 322/1987) olevien perustason terveydenhuolto järjestetään pääasiassa puolustusvoimien omilla terveysasemilla ja hoidon antaa puolustusvoimien oma terveydenhoitohenkilöstö. Joissain tilanteissa perusterveydenhuollon palvelut hankitaan kunnilta. Erikoissairaanhoidon palvelut sen sijaan hankitaan sairaanhoitopiirien keskussairaaloilta, jotka vastaavat myös puolustusvoimien lääkehuollosta. Näin tapahtuu keskeytyksettä myös poikkeusoloissa.

On tärkeää, että puolustusvoimien terveydenhuollon toiminta jatkuu normaaliolojen lisäksi häiriöttä myös valmiutta kohotettaessa ja poikkeusoloissa, jolloin kyseisen järjes-

28.3.2017

FI.PLM.2017-1089
638/40.03.00/2016

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö

telmän rasitus ja volyyymi kasvavat merkittävästi. Tähän tarpeeseen tulee voida vastata välittömästi.

Nykyisin kutsunanalaiset veloitetaan asevelvollisuuslain (1438/2007, 14.2 §) nojalla palveluskelpoisuuden selvittämiseksi osallistumaan kutsuntaa edeltävään terveystarkastukseen terveyskeskuksessa tai muussa tarkastukseen soveltuvassa paikassa kutsuntavuonna, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta säännöksessä tarkemmin luetelluissa tilanteissa. Kunnan tulee asevelvollisuuslain (22 §) mukaan aluetoimiston esityksestä järjestää asevelvollisten ennakkoterveystarkastus terveyskeskuksessa tai muussa tarkastukseen soveltuvassa paikassa sekä järjestää tarpeellinen määrä lääkäreitä kutsuntaan. Kunnan järjestämän terveystarkastuksen ja kunnan kutsuntaan järjestämien lääkärin kustannusten korvaamisesta säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010, 72 §) ja tarkempia säännöksiä mm. ennakkoterveystarkastuksesta on asevelvollisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1443/2007).

Valinnanvapauslainsäädäntöä koskevan esitysluonnoksen perusteella on epäselvää, koskisiko valinnanvapaus myös kutsunanalaisien ennakkoterveystarkastuksia vai olisiko puolustusvoimien aluetoimistoilla oikeus määrätä terveystarkastuksen suorituspaikka. Mikäli ennakkoterveystarkastukset kuuluisivat valinnanvapauden piiriin, aiheuttaisi se puolustusvoimille lisätyötä ennakkoterveystarkastuksen tekijöiden koulutuksen ja ohjeistuksen sekä tarkastuksia tekevien tahojen kanssa tehtävien sopimusten laatimisen muodossa sekä todennäköisesti lisäkustannuksia. Epäselvää on myös se, mikä taho jatkossa vastaisi lääkärin järjestämisestä kutsuntoihin.

Edellä mainituilta osin puolustusministeriö varaa vielä mahdollisuuden tarkentaa lausuntoaan lakiluonnokseen sisältyvän valinnanvapauden osalta sen mukaan kuin puolustusvoimat harkitsee hallinnon tehokkuuden ja julkisten varojen käytön kannalta tarkoituksenmukaiseksi.

Puolustushallinnon tulkinnan mukaan palkatun henkilöstön työterveyshuolto jää valinnanvapauden ulkopuolelle. Sitä koskevat säännökset ja perustelut kaipaavat kuitenkin vielä selventämistä. Samoin määritelmien tarkentamista kaipaavat lakiluonnoksessa omaksutut uudet käsitteet kuten *suoran valinnan palvelut* ja *muut kuin suoran valinnan palvelut*.

Normaaliolojen häiriötilanteet, poikkeusolot ja valmiussuunnittelu

Lakiluonnoksen 36 §:n mukaan suoran valinnan palvelun tuottajan kanssa tehtävässä sopimuksessa on sovittava, miten suoran valinnan palvelun tuottaja varmistaa palvelujen tuotannon häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kuten säännöksen perusteluissa todetaan, riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut voidaan turvata häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa vain siten, että samat toimijat huolehtivat palveluista kaikissa tilanteissa. Tämän toteutuminen puolestaan edellyttää sitä, palvelujen tuottajat suunnittelevat etukäteen, miten toiminta hoidetaan kaikissa tilanteissa, myös poikkeusoloissa.

Puolustushallinnon näkemyksen mukaan terveydenhuollon valmiussuunnittelun ja valmiuden käytännön varmistamisen tulee olla koordinoitua. Lisäksi on huolehdittava että terveydenhuollon varautumista koskeva, maanpuolustuksen kannalta salassa pidettävä tieto ei vaarannu, kun suoran valinnan palveluja voivat tuottaa myös yksityiset toimijat.

28.3.2017

FI.PLM.2017-1089
638/40.03.00/2016

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö

Esityksellä tulisi todennäköisesti olemaan vaikutusta myös terveydenhuoltohenkilöstön varaamiskäytäntöihin osana valmiussuunnittelun kokonaisuutta.

Kansliapäällikön sijainen
Osastopäällikkö

Teemu Penttilä

Hallitussihteeri

Aino Lehto

Tiedoksi Pääesikunta